

بررسی عوامل مؤثر بر احساس امنیت فعالیت‌های ورزشی بانوان در پارک‌های شهر تهران

غلامرضا مرادی سیاسری¹، سارا کشگر²، روح‌الله سالار³، عباس قبادی⁴

تاریخ دریافت: 98/11/02
تاریخ پذیرش: 99/18/01

از صفحه 101 تا 122

پژوهش‌نامه نظم و امنیت انتظامی، سال سیزدهم،
شماره دوم (پیاپی پنجاهم)، تابستان 1399

چکیده

مقدمه: وجود امنیت و نفوذ آن در عمق احساس و افکار افراد جامعه از جمله متغیرهایی است که برای انسان مدرن آرامش و اطمینان را به ارمغان می‌آورد. هدف این پژوهش شناسایی عوامل مؤثر بر احساس امنیت فعالیت‌های ورزشی بانوان در پارک‌های شهر تهران بوده است.

روش: این تحقیق از حیث هدف، کاربردی و از منظر روش، توصیفی از نوع پیمایشی است. جامعه آماری تحقیق شامل بانوان مشارکت‌کننده در برنامه‌های ورزشی پارک‌های تهران می‌باشد. این تحقیق با استفاده از روش نمونه‌گیری غیراحتمالی در دسترس خوشه‌ای چند مرحله‌ای انجام شده است که بر این اساس، تعداد 126 نفر از پارک‌های مختلف شهر تهران به‌عنوان نمونه انتخاب شدند. به منظور جمع‌آوری داده‌ها، از پرسشنامه محقق‌ساخته که روایی آن از طریق خبرگان و پایایی آن با استفاده از روش آلفای کرونباخ 82 درصد برآورده شده است. به‌منظور تجزیه و تحلیل داده‌ها از آزمون تی تک‌نمونه‌ای استفاده شده است.

یافته‌ها: یافته‌ها نشان داد که احساس امنیت جانی، احساس امنیت اجتماعی و احساس امنیت اخلاقی در فعالیت‌های ورزشی بانوان در پارک‌های شهر تهران، تأثیر مستقیم متوسط به بالا دارند و احساس امنیت مالی بر فعالیت‌های ورزشی بانوان در پارک‌های شهر تهران بی‌تأثیر است. میزان تأثیرگذاری احساس امنیت جانی از احساس امنیت اخلاقی بالاتر است.

نتیجه‌گیری: نتایج نشان می‌دهد عوامل زیادی در احساس امنیت فعالیت‌های ورزشی بانوان در پارک‌های شهر تهران تأثیر مثبت مستقیم دارد.

کلیدواژه‌ها: احساس امنیت اجتماعی، ورزش بانوان، فعالیت‌های ورزشی، شهر تهران.

1- استادیار گروه تربیت بدنی دانشگاه علوم انتظامی امین، تهران، ایران (نویسنده مسئول): gm.moradi@gmail.com

2- دانشیار گروه تربیت بدنی دانشگاه علامه طباطبایی، تهران، ایران.

3- استادیار گروه علوم تربیتی دانشگاه علوم انتظامی امین، تهران، ایران.

4- مدرس دانشگاه علوم انتظامی امین، تهران، ایران.

مقدمه

امنیت به‌عنوان یکی از مؤلفه‌های اصلی کیفیت‌بخشی به فضاهای عمومی، از جایگاهی ویژه برخوردار است؛ چنانکه اگر در فضایی تمامی اصول طراحانه رعایت شده باشد اما به لحاظ امنیت، شرایط مناسبی نداشته باشد، می‌تواند موفق عمل کند (ایزدی و حقی، 1394: 6). شهرها که حجم وسیعی از جمعیت شهری را در خود جای می‌دهند، اماکنی بالقوه و مستعد ایجاد رعب و آسیب‌پذیری هستند؛ چراکه شهرها نظام‌های پیچیده با اجزاء درونی بسیار مرتبط با هم دارند (بیجلی ریو،¹ 2005؛ به نقل از قاسم‌زاده، فتح بقالی و رمضان مقدم، 1394: 97). عواملی که موجب تهدید، کاهش یا حذف امنیت در شهرها می‌شوند، بی‌شمارند و برخی فضاهای شهری ظرفیت بالایی در تهدید امنیت شهرها دارند. به دلیل ازدحام و وسعت، فضاهای عمومی در تجاوز به فضای شخصی افراد و نقض امنیت آنها، همواره آمار بالایی دارند (تقوایی، رفیعیان و رضوان، 1390: 38-19). وجود امنیت در فضاهای عمومی از شاخص‌های کیفی زندگی شهری است. زنان به دلیل ویژگی‌های جسمی و روحی خاص خود نسبت به مردان احساس امنیت کمتری دارند. حس امنیت زنان تنها یک مقوله مربوط به زنان نیست. احساس امنیت در زنان می‌تواند در ارتقای الگوی فعالیت‌های اجتماعی مؤثر باشد و مشارکتی بهتر را در صحنه اجتماعی به وجود آورد (رضایی، 1391: 69-70).

زندگی در جهان مدرن امری علی‌رغم پیشرفت‌های آن در زمینه‌های مختلف، برای رسیدن به امنیت خاطر و آرامش لازم برای ادامه زندگی، نیازمند عنصری به نام احساس امنیت است. بر اساس رهیافت مبتنی بر ارزش‌های ذهنی، تهدیدها اغلب علیه ارزش‌ها و هویت‌های گروه‌های اجتماعی است (گروو،² 2009: 116-207).

احساس امنیت در فضاهای شهری، یکی از مهم‌ترین شاخص‌های کیفیت زندگی مردم محسوب می‌شود. با افزایش ضرورت ایجاد امنیت در جوامع، ابزار، شیوه‌ها و رویکردهای ایجاد و حفظ آن دستخوش تحول شده است (پیشگاهی‌فرد و احمدی، 1389: 49). وجود محیطی امن برای زندگی در کنار سایر نیازهای اساسی فیزیولوژیکی انسان مانند غذا، سرپناه و بهداشت از ضروریات زندگی انسان است. ارضا نشدن نیاز به

1- Bugliarello

2- Grove

امنیت انسان در فضاهای جمعی، نه تنها او را از رسیدن به نیازهای رده بالاتر همچون خودشکوفایی، زیباشناختی، دانستن و فهمیدن باز می‌دارد، بلکه کاهش تعاملات اجتماعی و در نهایت، خالی ماندن فضای عمومی را در پی دارد (اکبری و پاک‌بنیان، 1391: 54). در این میان، محیط‌های نامطلوب شهری باعث به وجود آمدن مشکلاتی برای امنیت و افزایش آسیب اجتماعی شهروندان می‌شوند. با افزایش آسیب اجتماعی، مردم در تعاملات خود محتاطانه عمل می‌کنند و با هر اتفاقی، ترس و دلهره آنان بیشتر می‌شود. این امر موجب منفعل شدن مردم در زمینه تعامل و مشارکت در امور شهری می‌شود (استام و کارن،¹ 2003: 311).

انسان و محیطی که در آن زندگی می‌کند، کلیتی تفکیک‌ناپذیر از یکدیگر می‌باشند. احساس امنیت اجتماعی لازمه زندگی شهری است. فضاهای شهری و فرهنگ جامعه می‌بایست امنیت را در تمامی گروه‌های سنی و علی‌الخصوص امنیت دو جنس را تأمین کنند. امروزه، امنیت زنان در زندگی شهری بیش از پیش مورد توجه قرار گرفته است. تحولات جهانی، درک انسان معاصر را به شدت تحت تأثیر قرار داده است (رضویان و آقایی، 1393: 1) و این بینش را در زندگی اجتماعات ایجاد کرده است که زنان نیز به اندازه مردان باید در جامعه احساس امنیت داشته باشند. هر زن، به‌ویژه زنان تنها یا فقیر، می‌بایست به امکانات عمومی در شهر دسترسی داشته باشند تا به راحتی و آزادانه جابجا شوند و از مواهب زندگی فرهنگی، اجتماعی و اقتصادی در شهر بهره‌مند شوند. زنان همانند مردان در شهر دارای حقوق می‌باشند و امنیت در شب و روز وقتی کاملاً تضمین می‌شود که دیدگاه زنان مورد توجه قرار گیرد. یک شهر امن امکان تحرک برای همه، به‌ویژه برای زنان را فراهم می‌آورد و احساس امنیت در انسجام اجتماعی سهم بزرگی دارد (زنجانی‌زاده، 1380: 607). بر اساس یافته‌های تحقیقات مختلف، احساس ناامنی زنان معمولاً در کلان‌شهرها که حلقه تعاملات اجتماعی گسترده‌تر است، نسبت به شهرهای کوچکتر که بافت‌های سنتی و هنجارهای اجتماعی محدودیت کافی را برای مقابله با ناامنی ایجاد می‌کنند، محسوس‌تر است.

امنیت پایتخت‌ها از دو بعد قابل توجه است: یکی، جایگاه ویژه پایتخت در اقتصاد ملی و کنترل و هدایت امور کشور و دیگر اینکه، آسیب‌پذیری پایتخت، ناآرامی‌ها و

1 - Stump & Carren

بحران‌های آن، دارای تبعات عمیق و گوناگونی می‌باشد و باعث از بین رفتن وحدت و انسجام کشور خواهد شد (پوراحمد، آقایی و ریسی، 1393: 3). با توجه به اینکه در کلان‌شهر تهران اقدامات مختلفی جهت برقراری امنیت پایدار از طرف نهادهای امنیتی، اجتماعات شهری و همچنین نهادهای غیررسمی صورت گرفته است، نشان‌دهنده اهمیت بحث امنیت و آرامش ساکنان است که مردم و نهادهای مسئول به خوبی آن را درک کرده‌اند. در کلان‌شهر تهران نیز همانند سایر شهرهای دیگر، فضاهای عمومی سبز از جمله پارک‌ها و بوستان‌ها همواره پذیرای مردم در ساعات و روزهای مختلف هفته است. حضور شهروندان در این فضاها منوط به برقراری امنیت اجتماعی در آن است. در دهه‌های گذشته نیز در این کلان‌شهر مباحث مربوط به امنیت اجتماعی زنان مورد توجه برنامه‌ریزان قرار گرفته است.

زنان در مقام نیمی از اجتماعات انسانی، به واسطه خصوصیات بیولوژیک، مسئولیت‌ها و نگاه متفاوت در مقایسه با مردان، ارتباط متمایزی با فضا برقرار می‌کنند. آن‌ها نیازمند تسهیلات خاصی از فضا هستند تا موجب افزایش اطمینان خاطرشان از حضور امن در فضاهای شهری به‌ویژه فضاهای عمومی مانند پارک شوند (گلی، 1389: 1)؛ زیرا با توجه به مسئولیت‌های خطیری که در محیط خانوادگی دارند، معمولاً بیش از مردان برای تفریح و سرگرمی فرزندان خود از محیط‌های عمومی، به‌خصوص پارک‌های شهری استفاده می‌کنند؛ بنابراین نیاز دارند که با آسودگی خاطر از این مکان‌ها استفاده کنند؛ لذا بررسی عواملی که می‌تواند به این احساس آسودگی خاطر کمک کنند، بسیار ضروری و حائز اهمیت است. پارک‌های بانوان در سطح شهر تهران برای بانوان به‌منظور تأمین نیازهای روانی و فیزیکی آنها اهمیت بیشتری دارند؛ زیرا فرصت‌هایی را برای ورزش، استراحت و سلامتی بدنی و ذهنی و رفع مشکلات اجتماعی و جلوگیری از محرومیت اجتماعی، به‌وسیله دسترسی همه زنان به امکانات و تسهیلات به وجود می‌آورند. در فضاهای مختص بانوان، زنان قادر به سهیم بودن تجارب خود باهم هستند. همچنین، بر احساس انزوای خود در جامعه غلبه می‌کنند. این در حالی است که به دلیل بعضی از مسائل، از قبیل، ورود مردان با ویژگی‌های مختلف به پارک‌ها، ساختمان‌های بلند، بایر بودن زمین‌های اطراف و تاریکی، از عوامل مهم و ضروری در ایجاد عدم امنیت در پارک‌های ورزشی شهر تهران می‌باشد؛ بنابراین با توجه به اهمیت موضوع، در پژوهش

حاضر سعی شده است به بررسی عوامل مؤثر بر احساس امنیت فعالیت‌های ورزشی بانوان در پارک‌های شهر تهران پرداخته شود.

پیشینه و مبانی نظری پژوهش

پیشینه پژوهش

- حامی، فهام و مهدوی (1397)، در پژوهشی به بررسی احساس امنیت بانوان در پارک بانوان شهر سهند تبریز پرداخته‌اند. نتایج پژوهش نشان می‌دهد اصلی‌ترین موانع امنیت در پارک بانوان، دیده‌شدن از ساختمان‌های بلند و بایر بودن زمین‌های اطراف است. تاریکی و مراجعه مردان برای امور باغبانی و فنی و نگرانی از کودک نیز در درجه‌های بعدی اهمیت بوده است. توسعه کالبدی فضاهای اجتماعی و همچنین، امکانات ورزشی می‌تواند در موفقیت پارک‌های بانوان نقش مؤثری ایفا کند.
- عبدالمحمدی و همکاران (1395)، در پژوهشی با عنوان «عوامل فرهنگی مؤثر بر احساس امنیت» به این نتیجه دست یافتند که احساس امنیت اجتماعی تحت تأثیر بعد اعتقادی دینداری، بعد مناسکی دینداری، بعد پیامدی دینداری، بعد تجربی دینداری، گرایش به هویت ملی، استفاده از رسانه‌های داخلی، اعتماد اجتماعی، استفاده از رسانه‌های خارجی و مشارکت اجتماعی قرار دارد.
- قاسم‌زاده، فتح‌بقالی و رمضان مقدم (1394)، در پژوهشی به بررسی احساس امنیت و عوامل اجتماعی و کالبدی در پارک‌های تبریز پرداختند. یافته‌های پژوهش نشان داد که بین عوامل فرم فضا، اطلاعات محیطی گمراه‌کننده، نور، آلودگی محیطی و میزان دسترسی به خدمات حمل و نقل عمومی با امنیت زنان رابطه وجود دارد.
- صفاری (1394)، در پژوهشی به تحلیل همه‌جانبه چالش‌های ورزش و فعالیت‌های بدنی اوقات فراغت پرداخت. یافته‌ها حاکی است که 5 بعد موانع مؤثر بر ورزش بانوان، شامل موانع اجتماعی، فرهنگی، شخصی، خانوادگی و

- امکانات اقتصادی، هر کدام بر عدم گرایش بانوان خانه‌دار به ورزش تأثیر معناداری دارد.
- قربانی و همکاران (1394)، در پژوهشی به بررسی و تحلیل مسائل و مشکلات مؤثر بر مشارکت زنان در فعالیت‌های ورزشی پرداختند. یافته‌ها نشان داده است که هر کدام از پنج دسته موانع اجتماعی، فرهنگی، خانوادگی، شخصی و اقتصادی در عدم گرایش دختران به ورزش مؤثر است.
 - زین‌العابدین (1390)، در تحقیق خود با عنوان «مؤلفه‌های اثرگذار بر امنیت شهروندان» به این نتیجه دست یافت که میزان اثرگذاری مسائل اجتماعی و فرهنگی بیشتر از مسائل اقتصادی - سیاسی است.
 - شریعتی مزینانی (1381)، در بررسی احساس امنیت عمومی در استان خراسان، به سنجش میزان احساس امنیت در سه بعد جانی، مالی و اخلاقی و روی یک نمونه حدود 1000 نفری از شهروندان 20 ساله و بالاتر ساکن در نقاط شهری در 4 شهر مشهد، بیرجند، تربت جام و درگز پرداخت. در خصوص شهر مشهد احساس امنیت مالی و جانی در حد متوسط و امنیت اخلاقی در حد کم ارزیابی شد. میانگین احساس امنیت در بین زنان 2/91 و بین مردان 3/05 محاسبه شده که گرچه هر دو میانگین در حد متوسط است اما حاکی از بالاتر بودن احساس امنیت در میان مردان نسبت به زنان است.
 - زنجانی‌زاده (1380)، از طریق یک پژوهش میدانی بر روی نمونه 720 نفری از زنان 15 سال و بالاتر شهر مشهد به مطالعه زنان و امنیت شهری پرداخت. میانگین احساس امنیت در بازه 137 - 14 معادل 14/04 بدست آمده که با حد متوسط (نمره 70 - 60) فاصله بسیار دارد. 52/3 درصد افراد نمره کمتر از میانگین دریافت کردند و لذا محقق احساس امنیت در میان زنان را در حد پایین ارزیابی می‌کند. همچنین مشخص شد زنان متأهل ساکن مناطق بالای شهر در مقایسه با مناطق حاشیه‌ای و پایین و زنانی که به طور منظم و روزانه به سطح شهر می‌آیند، احساس امنیت بیشتری دارند.

– نوروزی و فولادی (1388)، در مطالعه‌ای درباره احساس امنیت بر روی یک نمونه 384 نفره از زنان 15-29 ساله شهر تهران نشان دادند که تنها 0/3 درصد از افراد، نظم اجتماعی زیادی را احساس می‌کردند؛ اکثریت (48/2 درصد) کنترل اجتماعی موجود در جامعه را در حد متوسطی احساس می‌کردند و 58/4 درصد نیز نظم اجتماعی موجود را کم ارزیابی می‌کردند. بیشترین پاسخگویان (53/5 درصد) در محل سکونت خود احساس امنیت خیلی کمی داشتند و هیچ پاسخگویی وجود نداشت که در محل سکونت خود کاملاً احساس امنیت کند. احساس امنیت اجتماعی در میان 50/3 درصد از پاسخگویان در حد متوسط بود. این تحقیق نشان داد به ترتیب، متغیرهای احساس امنیت در محل سکونت، پایگاه اقتصادی و اجتماعی، احساس نظم اجتماعی و پایبندی مذهبی به‌عنوان عوامل تأثیرگذار بر احساس کلی افراد از امنیت اجتماعی محسوب می‌شوند.

– بمانیان و همکاران (1387)، با سنجش عوامل مؤثر بر ارتقای امنیت زنان در محیط‌های شهری (مورد مطالعه: محدوده اطراف پارک شهر تهران) به این نتیجه رسیدند که میانگین امنیت در محدوده مورد مطالعه در حد متوسط ارزیابی شد. بیشترین میزان امنیت، مربوط به محدوده‌های مسکونی و بعد از آن، پارک شهر و کمترین میزان احساس امنیت، مربوط به محدوده‌های کارگاهی و فعالیت‌های تولیدی بوده است. نتایج نشان داد که بین احساس امنیت درک شده از فضا و میزان تردد و استفاده از آن فضا رابطه مستقیمی وجود دارد. همچنین در سنجش شاخص‌های بعد اجتماعی کالبدی به مسئله میزان آشنا بودن محیط و شهرت فضا و در بُعد اجتماعی به شاخص عدالت اجتماعی فضا و اهمیت متغیر چیرگی جنسیتی در احساس امنیت ذهنی زنان در این شاخص پرداخته شده است.

– اسریسران¹ و همکاران (2015)، در پژوهشی به بررسی ترس از جرم در پارک‌های شهری پرداختند. یافته‌ها نشان دادند که ویژگی‌هایی چون پوشش گیاهی تراکم، حضور تنها در پارک، نامنظمی در چیدمان عناصر در پارک،

1 -Sreetheran

آشنایی با پارک، اطلاعات پیشین در خصوص جرائم اتفاق افتاده در پارک و تجربیات پیشین قربانی شدن در جرائم از عوامل مؤثر در میزان احساس امنیت استفاده‌کنندگان از پارک‌های شهری کوالامپور است.

– دیاس¹ و همکاران (2007) در برزیل، در پژوهشی نقش آرایش فضایی در ایجاد رفتارهای خاص استفاده‌کنندگان را بررسی کردند. نتایج پژوهش نشان داد که عوامل اجتماعی و فضایی با توجه به اثری که بر اجزای محیطی و شناخت فضایی محیط باز شهری دارند بر کمبود امنیت و افزایش جرم تأثیرگذارند.

– مارتین (2006)، در مطالعه‌ای به بررسی زنان و امنیت در فضاهای شهری پرداخته است. نتایج نشان داده است که ادراک ناامنی در فضای عمومی بسیار با پروسه‌ی تعاملات اجتماعی و ساخت اجتماعی ناامنی رابطه دارد.

مبانی نظری پژوهش

انسان موجود پیچیده‌ای است که دارای انگیزه مادی، معنوی و روحی گوناگونی است. انگیزش، نیروی هدایت‌کننده و سازمان‌دهنده ادراک و شناخت رفتار آدمی است. با تکامل انگیزش، رفتارها برای ارضای نیازها وارد عمل می‌شوند. از این‌رو، در طراحی محیط پارک‌ها برای انجام ورزش بانوان، نیازهای امنیتی از اهمیت ویژه‌ای برخوردار است (گلی، 1390: 146).

امنیت به معنای آن است که مردم ترس و بیمی نسبت به حقوق و آزادی‌های مشروع خود نداشته باشند و به‌هیچ‌وجه حقوق آن‌ها به مخاطره نیفتد و هیچ عاملی حقوق مشروع آن‌ها را تهدید نکند (شایگان، 1392: 6).

ولفرز² در مقاله‌ای با عنوان «امنیت ملی چونان نمادی مبهم» که در سال 1952 منتشر شد، امنیت را «نمادی مبهم» خواند: «... نماد امنیت ملی چیزی نیست مگر عاملی برای افزایش ابهام که دارای پیچش معنایی خاصی است» (افتخاری، 1381: 25). هیو³ کوشید با استفاده از برخی طبقه‌بندی‌ها، ابهام مفهوم امنیت را رفع کند؛ اما در

1 - Dias

2 - velfrz

3 - Hyoo

چنبره طبقه‌بندی‌های خود با شکست روبه‌رو شد و اعلام کرد که امنیت مفهومی «نارسا» است (بوزان، 1387: 17). مورگان¹ در این باره می‌گوید: «امنیت مانند سلامتی یا منزلت، نوعی شرایط است که به آسانی تعریف و تحلیل نمی‌پذیرد» (تریف و دیگران، 1383: 9). مک سویینی امنیت را واژه‌ای لغزنده و بی‌ثبات می‌خواند که در گستره گیج‌کننده‌ای از زمینه‌های متنوع و در جهت اهداف چندگانه به وسیله افراد، شرکت‌ها، حکومت‌ها و اندیشمندان دانشگاهی به کار رفته است و در این فضا مجموعه‌ای از چیزها، مردم، وسایل، اهداف، حوادث خارجی و احساسات درونی منظور شده‌اند (حسینی، 1379: 84).

با این حال، امنیت در لغت به معنای نداشتن دلهره و دغدغه است (ماندل، 1379: 44). در فرهنگ معین، امنیت به معنی ایمن شدن و در امان بودن آمده است (معین، 1375: 354). در فرهنگ لاروس، امنیت به معنی اعتماد، آرامش روحی و روانی است. تفکری که بر اساس آن، خطر، ترس، وحشت و خسران بی‌معنا می‌شود و معادل فقدان مخاطرات است. بوزان، امنیت را به معنای حفاظت در مقابل خطر (امنیت عینی)، احساس ایمنی (امنیت ذهنی) و رهایی از تردید (اعتماد به دریافت‌های شخصی) آورده است (بوزان، 1378: 52). ولفرز، با تفکیک بعد عینی و ذهنی امنیت، فقدان تهدید در برابر ارزش‌های کسب شده را بعد عینی و فقدان ترس و وحشت از حمله علیه ارزش‌ها را بعد ذهنی امنیت تعریف کرده است (گزیده مقالات سیاسی - امنیتی، جلد اول: 319) جان نیز امنیت را «رهایی از تهدیدات زیان‌بخش» تعریف می‌کند.

چنانکه در تعاریف مورد اشاره آمد، باید میان ابعاد عینی و ذهنی امنیت تمایز قائل شویم. احساس امنیت پدیده‌ای روانشناختی - اجتماعی و ناشی از تجربه‌های مستقیم و غیرمستقیم افراد از شرایط اوضاع و محیط پیرامونی است و افراد مختلف به صورت‌های گوناگون آن را تجربه می‌کنند. به لحاظ روش‌شناسی، احساس امنیت سازه چند بعدی است و در ارتباط با شرایط اجتماعی و افراد مختلف به گونه‌های متفاوت ظهور یافته و به اشکال مختلف قابل‌سنجش و اندازه‌گیری است؛ بنابراین احساس امنیت با بسیاری از عناصر اقتصادی، اجتماعی، سیاسی و فرهنگی جامعه ارتباط می‌یابد. تعبیر درست و

1 -Morgan

نادرست افراد و تجارب آنان از شرایط اجتماعی، همواره احساس امنیت را در طیفی از احساس امنیت درست و واقعی یا کاذب و غیرواقعی قرار می‌دهد.

از سوی دیگر، امنیت را می‌توان از بعد سلبی یا ایجابی مورد نظر قرار داد. معنای ایجابی امنیت عبارت است از وجود زمینه‌ها و امکانات مناسب، به‌نحوی که شهروندان از احساس آرامش و اطمینان نسبت به مصونیت ارزش‌ها و حقوقشان برخوردار شوند. وجه ایجابی امنیت را معادل «احساس رضایت و اطمینان‌خاطر» دانسته‌اند. در معنای سلبی، امنیت معادل است با فقدان هرگونه احساس تهدید نسبت به ارزش‌ها و حقوق فردی و اجتماعی یا نبود ترس، نبود اجبار، نبود خطر خارجی و یا رفع نیازمندی‌های فردی و اجتماعی.

بوزان، نقطه آغازین امنیت را ذهنی و مبتنی بر تصمیم بازیگران معرفی می‌کند. به نظر وی، مسئله امنیت در اجتماع شناخته می‌شود؛ زیرا بازیگران می‌توانند به آن رجوع کنند و برخی پدیده‌ها را به‌عنوان تهدید نگاه کنند (ابراهیمی، 1386: 446). به این ترتیب، نگاه تاریخی به پدیده‌های اجتماعی و تأکید بر نقش هنجارها، قواعد و فرهنگ نیز در این دیدگاه مطرح می‌شود. به این ترتیب، امنیت همیشه بر پایه ارجاع عینی نیست و ارتباط انسانی و نقش هنجارها [در تأمین امنیت] مهم و تأثیرگذار است.

بوزان، در این زمینه نوشته است: «احساس ایمنی ذهنی یا اعتماد به دانستنی‌های فرسوده، به هیچ‌روی به منزله وجود امنیت واقعی یا درستی دریافت‌های شخصی نیست؛ به‌عنوان مثال، اگر فرد مرفهی را در کشوری مرفه در نظر بگیریم، نمی‌توان چندان مطمئن بود که امنیت در مفهوم جامع آن برای وی تأمین گردد؛ چرا که هر یک از افراد جامعه، اعم از غنی و فقیر، به‌طور نسبی در معرض تهدیدات مختلفی از جمله تهدیدات طبیعی (مانند زلزله، قحطی، سیل و...)، تهدیدات فیزیکی یا جسمی (درد، صدمه و مرگ و...)، تهدیدات اقتصادی (سرقت یا تخریب اموال، عدم اشتغال و...)، تهدیدات حقوقی (زندانی شدن، فقدان آزادی بیان و...)، تهدیدات موقعیتی (از دست دادن شغل، تنزل رتبه و...)، تهدیدات اجتماعی (نبود اعتماد، فقدان تعهد، از دست دادن آبرو و ارزش‌های اخلاقی و...) و تهدیدات فرهنگی (عدم دسترسی به دانش و معرفت تضعیف الگوهای فکری - رفتاری و...) قرار می‌گیرند» (بوزان، 1378: 86).

عوامل مؤثر بر ایجاد احساس امنیت

وجود امنیت در فضاهای عمومی از شاخص‌های کیفی زندگی شهری است. زنان به دلیل ویژگی‌های جسمی و روحی خاص خود، نسبت به مردان، احساس امنیت کمتری دارند. حس امنیت زنان تنها یک مقوله مربوط به زنان نیست. احساس امنیت در زنان می‌تواند در ارتقای الگوی فعالیت‌های اجتماعی مؤثر باشد و مشارکتی بهتر را در صحنه اجتماعی به وجود آورد. بر اساس تئوری نیازها در هرم مازلو، امنیت یکی از نیازهای ضروری و وجودی انسان است. احساس امنیت و آسایش خاطر، اشاره به شرایطی دارد که سیستم حفاظتی جامعه در مقابل جرائم و رفتارهای ناهنجار از شرایط مؤثر و کارآمدی در زمینه‌های پیشگیری از آن و برخورد با آن است. امروزه، بیشتر فضاهای شهری ماهیتی جنسی شده یافته و در عمل، فضای شهری در برابر تحرک آزادانه زنان اعمال محدودیت می‌کند. متأسفانه زنان و بسیاری از اقشار، نه تنها از حق طبیعی خود، یعنی بهره‌مندی از فضاهای عمومی شهر محروم‌اند، بلکه به دنبال آن، از سهم شدن در فرآیند مشارکت و فعالیت‌های اجتماعی نیز باز می‌مانند (گلی و همکاران، 1394: 98).

زنان در مقام نیمی از اجتماعات انسانی، به واسطه خصوصیات بیولوژیک، مسئولیت‌ها و نگاه متفاوت در مقایسه با مردان، ارتباط متمایزی با فضا برقرار می‌کنند. آن‌ها نیازمند تسهیلات خاصی از فضا هستند تا موجب افزایش اطمینان خاطرشان از حضور امن در فضاهای شهری، به‌ویژه فضاهای عمومی مانند پارک شوند (گلی، 1389: 1).

رشد شهرنشینی و افزایش جمعیت در شهر تهران در طی سال‌های مختلف و وجود آلودگی‌های زیست‌محیطی در این شهر، نیاز به فضای سبز و گسترش آن را به‌عنوان یکی از مهم‌ترین عوامل مؤثر در کاهش آلاینده‌ها مطرح می‌کند. عملکردهای مختلف فضای سبز، تحلیل توزیع مکانی آن را در شهر تهران ضروری می‌سازد. پارک‌ها به‌عنوان بخشی از فضای سبز، نقش مهمی در زندگی شهروندان و زیبایی و سلامت آن‌ها ایفا می‌کنند (تازیکی، 1392: 4).

در مباحث مختلف، همواره این بحث مطرح بوده است که چه عواملی موجب احساس ناامنی زنان در جامعه را به وجود می‌آورد و چرا مردان بیشتر از زنان احساس امنیت می‌کنند. احساس امنیت در گروه‌های اجتماعی مختلف، گستره متفاوتی دارد.

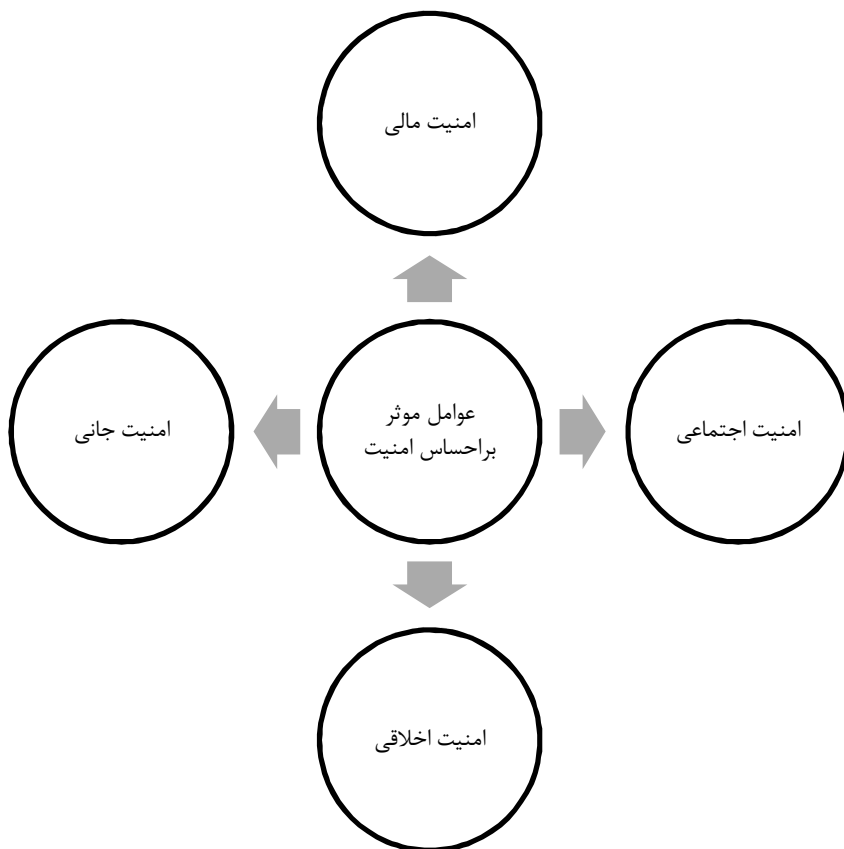

زنان تا زمانی که در مدرسه، دانشگاه، محیط کار، مکان‌های عمومی، خیابان و غیره، امنیت نداشته باشند، مسلماً احساس آرامش نیز نخواهند داشت (احمدی، 1391: 3). امروزه، امنیت اجتماعی از شاخصه‌های کیفی زندگی در شهرها است. احساس امنیت اجتماعی ارتباط تنگاتنگی با آسایش روانی و ذهنی انسان‌ها دارد و از مؤلفه‌های اصلی رفاه اجتماعی است. عوامل زیادی برای عکس‌العمل نشان دادن مردم به ترس وجود دارد که برخی از این عوامل از جمله جنسیت، سن، تجربه‌های گذشته در مورد جرم و جنایت، محیط و جغرافیا، قومیت و فرهنگ، نقش بیشتری دارند؛ اما جنسیت به‌عنوان مهم‌ترین عامل شخصیتی در درک امنیت محسوب می‌شود. حس امنیت در مورد مردان و زنان متفاوت است؛ اما عموماً زنان ترس بیشتری احساس می‌کنند و مردان احساس مثبت‌تری در مورد امنیت محیط خودشان نسبت به زنان دارند. به‌طوری که ترس از جرم در زنان سه برابر مردان است (اکبری و پاک‌نیا، 1391: 55).

مطالعات متعددی نشان می‌دهند که پایگاه اقتصادی- اجتماعی با احساس امنیت اجتماعی در رابطه است و هر چه طبقه اقتصادی- اجتماعی بالاتر باشد، احساس امنیت بیشتر است و بالعکس. متغیر حمایت اجتماعی تأثیر مستقیمی بر احساس امنیت اجتماعی زنان دارد و زنانی که مورد حمایت اطرافیان خود هستند، احساس آرامش و امنیت اجتماعی بیشتری دارند (احمدی و کلدی، 1392: 7). بر اساس یافته‌های پژوهش‌های گوناگون، احساس ناامنی زنان، معمولاً در کلان‌شهرها که حلقه تعاملات اجتماعی گسترده‌تر است، نسبت به شهرهای کوچک‌تر که بافت‌های سنتی و هنجارهای اجتماعی محدودیت کافی را برای مقابله با ناامنی ایجاد می‌کنند، محسوس‌تر است (موحد و همت، 1392: 58). یکی از مفهوم‌سازی‌های دیگری که در حوزه امنیت صورت گرفته، تقسیم‌بندی چهاربعدی چلبی از امنیت است. او معتقد است چهار علقه افضل و عام برای انسان وجود دارد که می‌توان آن را از هم تفکیک کرد: علقه شناختی، علقه مادر، علقه اجتماعی و علقه امنیتی. در این حد انسان به‌عنوان موجودی هدفمند و بالقوه مضطرب، جهت حفظ آرامش و صیانت خود در ارتباط با محیط‌های اثباتی و اجتماعی، درصدد تحقق اهداف خود است. برای علقه امنیتی ممکن است چهار بعد اساسی قائل شد: 1- امنیت مالی 2- امنیت جانی بهداشتی 3- امنیت جمعی گروهی 4- امنیت فکری (چلبی، 1375).

مدل مفهومی پژوهش

با توجه به مبانی نظری و پیشینه پژوهش، مدل مفهومی پژوهش به شرح ذیل می‌باشد.

شکل ۱: مدل مفهومی پژوهش

روش‌شناسی

این تحقیق از حیث هدف، کاربردی و از منظر روش، تبیینی از نوع پیمایشی می‌باشد؛ چراکه به دنبال شناخت میزان تأثیر متغیر احساس امنیت بر میزان ارتقاء فعالیت‌های ورزشی بانوان در پارک‌های شهر تهران می‌باشد. جامعه آماری تحقیق شامل بانوان مشارکت‌کننده در برنامه‌های ورزش صبحگاهی پارک‌های تهران می‌باشد. این تحقیق با استفاده از روش نمونه‌گیری غیراحتمالی در دسترس خوشه‌ای چند مرحله‌ای انجام شده

که بر این اساس، تعداد 126 نفر از پارک‌های مختلف شهر تهران به‌عنوان نمونه انتخاب شدند. به منظور جمع‌آوری داده‌ها، از پرسشنامه محقق‌ساخته که روایی آن از طریق خبرگان و پایایی آن با استفاده از روش آلفای کرونباخ 82 بوده است، استفاده شده است. به منظور تجزیه و تحلیل داده‌ها نیز از آزمون تی تک نمونه‌ای استفاده شده است.

جدول 1: مقادیر آلفای کرونباخ پرسشنامه

متغیر	آلفای کرونباخ اولیه
امنیت جانی	0/796
امنیت مالی	0/816
امنیت اجتماعی	0/832
امنیت اخلاقی	0/846
احساس امنیت	0/820

یافته‌ها

یافته‌های استنباطی

سؤال اصلی: احساس امنیت به چه میزان بر فعالیت‌های ورزشی بانوان در پارک‌های شهر تهران مؤثر است؟

جدول 2: میانگین کلی احساس امنیت

ردیف	میانگین	تعداد	انحراف استاندارد
1	3/86	126	0/79

جدول 3: آزمون t مربوط به تأثیر نمره احساس امنیت

ردیف	مقدار آزمون t	سطح معناداری	درجه آزادی
1	6/43	0/003	125

در بررسی جدول شماره (2) مشخص می‌شود که میانگین کلی احساس امنیت 3/86 از 5 است و این بدان معنا است که این میانگین، بالاتر از نمره متوسط در طیف لیکرت می‌باشد. با توجه به مقدار آزمون تی در جدول شماره (3) که 6/43 بوده و سطح معناداری که 0/003 می‌باشد و درجه آزادی 125، می‌توان با اطمینان 95 درصد بیان کرد احساس امنیت بر فعالیت‌های ورزشی بانوان ورزشکار مؤثر است.

سؤالات فرعی:

1- احساس امنیت جانی به چه میزان بر فعالیت‌های ورزشی بانوان در پارک‌های شهر تهران مؤثر است؟

جدول 4: میانگین کلی احساس امنیت جانی

ردیف	میانگین	تعداد	انحراف استاندارد
1	3/89	126	0/90

جدول 5: آزمون t مربوط به تأثیر نمره احساس امنیت جانی

ردیف	مقدار آزمون t	سطح معناداری	درجه آزادی
1	6/7	0/000	125

در بررسی جدول شماره (4) مشخص می‌شود که میانگین کلی احساس امنیت 3/89 از 5 است و این بدان معنا است که این میانگین، بالاتر از نمره متوسط در طیف لیکرت می‌باشد. با توجه به مقدار آزمون تی در جدول شماره (5) که 6/7 بوده و سطح معناداری که 0/000 می‌باشد و درجه آزادی 125، می‌توان با اطمینان 95 درصد بیان کرد احساس امنیت جانی بر فعالیت‌های ورزشی بانوان در پارک‌های شهر تهران در حد متوسط رو به بالا مؤثر است.

2- احساس امنیت مالی به چه میزان بر فعالیت‌های ورزشی بانوان در پارک‌های شهر تهران مؤثر است؟

جدول 6: میانگین کلی احساس امنیت مالی

ردیف	میانگین	تعداد	انحراف استاندارد
1	2/9	126	0/81

جدول 7: آزمون t مربوط به تأثیر نمره احساس امنیت مالی

ردیف	مقدار آزمون t	سطح معناداری	درجه آزادی
1	1/09	0/059	125

در بررسی جدول شماره (6) مشخص می‌شود که میانگین کلی احساس امنیت 2/9 از 5 است و این بدان معنا است که این میانگین، کمتر از نمره متوسط در طیف لیکرت می‌باشد. با توجه به مقدار آزمون تی در جدول شماره (7) که 1/09 بوده و سطح معناداری که 0/059 می‌باشد و درجه آزادی 125 و مقایسه این مقدار با جدول آزمون

تی، می‌توان با اطمینان 95 درصد بیان کرد احساس امنیت مالی در فعالیت‌های ورزشی بانوان در پارک‌های شهر تهران تأثیر ندارد.

3- احساس امنیت اخلاقی بانوان در فعالیت‌های ورزشی در پارک‌های شهر تهران به چه میزان است؟

جدول 8: میانگین کلی احساس امنیت اخلاقی

ردیف	میانگین	تعداد	انحراف استاندارد
1	3/8	126	0/83

جدول 9: آزمون t مربوط به تأثیر نمره احساس امنیت اخلاقی

ردیف	مقدار آزمون t	سطح معناداری	درجه آزادی
1	3/03	0/005	125

در بررسی جدول شماره (8) مشخص می‌شود که میانگین کلی احساس امنیت 3/8 از 5 است و این بدان معنا است که این میانگین، بالاتر از نمره متوسط در طیف لیکرت می‌باشد؛ لذا برای بررسی دقیق‌تر از آزمون تی نمونه اول استفاده شده است که گزارش آن در جدول شماره (9) آمده است، با توجه به مقدار آزمون تی که 3/03 بوده و سطح معناداری که 0/005 می‌باشد و درجه آزادی 125، می‌توان با اطمینان 95 درصد بیان کرد احساس امنیت اخلاقی بر فعالیت‌های ورزشی بانوان در پارک‌های شهر تهران در حد متوسط رو به بالا مؤثر است.

4- احساس امنیت اجتماعی به چه میزان بر فعالیت‌های ورزشی بانوان در پارک‌های شهر تهران مؤثر است؟

جدول 10: میانگین کلی احساس امنیت اجتماعی

ردیف	میانگین	تعداد	انحراف استاندارد
1	3/23	126	0/90

جدول 11: آزمون t مربوط به تأثیر نمره احساس امنیت اجتماعی

ردیف	مقدار آزمون t	سطح معناداری	درجه آزادی
1	6/1	0/000	125

در بررسی جدول شماره (10) مشخص می‌شود میانگین کلی احساس امنیت اجتماعی 3/23 از 5 است و این بدان معنا است که این میانگین، بالاتر از نمره متوسط

در طیف لیکرت می‌باشد؛ لذا برای بررسی دقیق‌تر از آزمون تی نمونه اول استفاده شده است که گزارش آن در جدول شماره (11) آمده است. با توجه به مقدار آزمون تی که 6/1 بوده و سطح معناداری که 0/000 می‌باشد و درجه آزادی 125، می‌توان با اطمینان 95 درصد بیان کرد احساس امنیت اجتماعی بر فعالیت‌های ورزشی بانوان در پارک‌های شهر تهران در حد متوسط رو به بالا مؤثر است.

بحث و نتیجه‌گیری

نتایج حاصل نشان می‌دهد احساس امنیت بر فعالیت‌های ورزشی بانوان در پارک‌های شهر تهران در حد متوسط رو به بالا مؤثر است. میانگین نمره احساس امنیت 3/86 از 5 در طیف لیکرت است که نشان می‌دهد اگر احساس امنیت در پارک‌های شهر تهران ارتقاء پیدا کند حضور زنان در پارک‌ها پررنگ‌تر شده و به تبع آن، فعالیت‌های ورزشی بانوان نیز افزایش خواهد یافت. بدون شک، احساس امنیت زنان در فضای پارک‌های شهر تهران از وضعیت مطلوبی برخوردار نیست.

تا اینجا به این دو مهم دست یافتیم که نخست، احساس امنیت تأثیر مهم و مستقیم بر انجام فعالیت‌های ورزشی زنان در پارک‌ها دارد و دوم اینکه، وضعیت احساس امنیت زنان در جامعه در حد متوسط قرار دارد؛ اما کدام جنبه از احساس امنیت، بیشترین تأثیر را در متغیر وابسته (حضور زنان در پارک‌ها) دارد. در تحقیق حاضر، چهار بعد مهم احساس امنیت (جانی، مالی، اجتماعی و اخلاقی) مورد بررسی قرار گرفته است که نتایج حاکی از آن است، احساس امنیت جانی، احساس امنیت اخلاقی و اجتماعی در ارتقاء فعالیت‌های ورزشی بانوان در پارک‌های شهر تهران در حد متوسط رو به بالا مؤثر هستند، اما احساس امنیت مالی در ارتقاء فعالیت‌های ورزشی بانوان در پارک‌های شهر تهران تأثیر ندارد. در این بین، اهمیت احساس امنیت جانی با میانگین 3/89 و مقدار آماره $t(6/1)$ و احساس امنیت اجتماعی با میانگین 3/23 و مقدار آماره $t(3/03)$ بیشتر است. نتایج این پژوهش با پژوهش‌های انجام گرفته اسریران و همکاران (2015) و با یافته‌های نوروزی و فولادی (1388)، قربانی و همکاران (1394)، قاسم‌زاده و همکاران (1394) و شریعتی مزینانی (1381) همسو و هماهنگ است. نتایج پژوهش‌های آن‌ها حاکی است که میزان

احساس امنیت برای فعالیت‌های ورزشی در جامعه مورد مطالعه از حد متوسط بالاتر است. همچنین، نتایج این پژوهش با پژوهش زنجانی‌زاده (1380) ناهم‌سوست. این پژوهشگر در یافته‌های خود بیان کرده که وضعیت احساس امنیت جهت انجام فعالیت‌های ورزشی بانوان از حد متوسط پایین‌تر است و زنان در پارک‌های ورزشی برای انجام فعالیت‌های جسمانی و حرکتی امنیت ندارند.

یافته حاصل را می‌توان این‌گونه تحلیل کرد که زنان در فضای پارک‌های شهر احساس امنیت جانی کمتری می‌کنند. اگر شرایط و محیط طوری فراهم شود که احساس امنیت جانی در آنان ارتقاء پیدا کند، بدون شک، حضور آنان در فعالیت‌های ورزشی پارک‌ها پررنگ‌تر خواهد بود. بمانیان و همکاران وی در سال 1387 با سنجش عوامل مؤثر بر ارتقای امنیت زنان در محیط‌های شهری (مورد مطالعه: محدوده اطراف پارک شهر تهران) به این نتیجه رسیدند که میانگین امنیت در محدوده مورد مطالعه در حد متوسط ارزیابی شد. بیشترین میزان امنیت مربوط به محدوده‌های مسکونی بوده است و بعد از آن، پارک شهر در رتبه دوم قرار دارد.

پیشنهادهای

با توجه به یافته‌های تحقیق حاضر و لزوم توجه به سه بعد مهم احساس امنیت جانی، احساس امنیت اخلاقی و اجتماعی، برای افزایش احساس امنیت فعالیت‌های ورزشی بانوان در پارک‌ها، موارد ذیل پیشنهاد می‌شود:

- افزایش تعداد پلیس زن در هنگام فعالیت بدنی بانوان؛
- جلوگیری از ورود افراد بی‌حجاب، برخورد با افراد ولگرد و مزاحم؛
- افزایش دوربین‌های مداربسته در بوستان‌ها، به‌خصوص نقاط کور؛
- فرهنگ‌سازی توسط صداوسیما و سایر رسانه‌های جمعی؛
- افزایش گشت پلیس با موتور در محوطه جهت افزایش امنیت.
- افزایش روشنایی در کلیه قسمت‌های بوستان‌ها، به‌ویژه در فضاهای ورزشی بانوان؛

- برخورد قاطع و جدی با اراذل و اوباش و افراد مزاحم در جهت افزایش احساس امنیت بانوان ورزشکار؛
- استقرار کیوسک‌های نگهداری در قسمت‌ها و ورودی‌های مختلف بوستان‌ها و حضور نگهبان به صورت شبانه‌روزی.

منابع

- افتخاری، اصغر (1381). «تحلیل انتقادی امنیت». فصلنامه مطالعات راهبردی، سال پنجم، شماره شانزدهم.
- ایزدی، محمدسعید؛ حقی، محمدرضا (1394). «ارتقای احساس امنیت در فضای عمومی با بهره‌گیری از طراحی شهری». نشریه هنرهای زیبا. دوره بیستم، شماره دوم.
- احمدی، محمد؛ کلدی، علیرضا (1392). «بررسی احساس امنیت اجتماعی زنان در شهر سنجند و عوامل اجتماعی مؤثر بر آن». فصلنامه رفاه اجتماعی، سال سیزدهم، شماره چهارم و پنجم، صص 305-321.
- اکبری، رضا؛ پاک‌نیان، سمانه (1391). «تأثیر کالبد فضاهای عمومی بر احساس امنیت اجتماعی زنان». نشریه هنرهای زیبا، دوره هفدهم، شماره دوم.
- اکبری، رضا؛ پاک‌نیان، کلدی (1392). «احساس امنیت اجتماعی زنان و عوامل اجتماعی مؤثر بر آن در شهر سنجند». فصلنامه رفاه اجتماعی، سال سیزدهم، شماره سیزدهم.
- بوزان، باری (1378). «مردم، دولتها و هراس». (ترجمه پژوهشکده مطالعات راهبردی).
- بابا خانلو، پگاه (1382). «چکیده مقالات همایش امنیت اجتماعی». معاونت اجتماعی ناجا، (اسفند 1382).
- بمانیان، محمدرضا؛ رفیعیان، مجتبی؛ ضابطیان، الهام (1387). «سنجش عوامل مؤثر بر ارتقای امنیت زنان در محیط‌های شهری (مورد مطالعه: محدوده اطراف پارک شهر تهران)». پژوهش زنان، دوره هفتم، شماره سوم، (پاییز 1387).
- پیشگاهی‌فرد، زهرا؛ احمدی، فرهاد (1389). «ارزیابی تهدیدات امنیت ملی در مرزهای شمالی ایران». فصلنامه جغرافیای آمایش، شماره نهم.
- پوراحمد، احمد؛ آقایی، پرویز؛ ریسی، حسین (1393). «سنجش و تدوین استراتژی امنیت اجتماعی پایدار». پژوهشگاه جغرافیای انتظامی، سال دوم، شماره پنجم.
- تازیکی، طلعت (1393). «عوامل مؤثر بر افزایش احساس امنیت زنان در پارک‌های شهر». فصلنامه دانش انتظامی خراسان شمالی، سال اول، شماره اول، صص 111-136.
- حامی، احمد؛ فهام، الهام؛ مهدوی، محمد (1397). «بررسی احساس امنیت بانوان در پارک بانوان شهر سهند تبریز». نشریه زن در فرهنگ و هنر، دوره دهم، شماره سوم، (پاییز 1397)، صص 397-413.
- چلبی، مسعود (1375). «جامعه‌شناسی نظم». تهران: نشر نی.

- حسینی، کیوان (1379). «دوازده نکته محوری در باب امنیت». فصلنامه مطالعات دفاعی و امنیتی، سال هفتم، شماره بیست و پنجم.
- تقوایی، علی اکبر؛ رفیعیان، مجتبی؛ رضوان، علی (1390). «تحلیل رابطه بین مؤلفه‌های کاربردی زمین با کاهش جرائم و ناامنی شهری». پژوهش‌های جغرافیا. شماره هفتاد و هفت.
- زنجانی‌زاده، هما (1380). «زنان و امنیت شهری». مجله تخصصی زبان و ادبیات دانشکده ادبیات و علوم انسانی مشهد، (پاییز و زمستان 1380).
- رضایی، مریم (1391). «مطالعه جامعه‌شناختی احساس امنیت زنان در فضاهای عمومی (مورد مطالعه: خیابان پاسداران شهر سنندج)». چکیده مقاله‌های اولین همایش ملی علمی پژوهشی زنان و زندگی شهری.
- زین‌العابدین، یوسف؛ نظری، رضوان؛ احمد، ابوطالب ارکمی (1391). «مؤلفه‌های اثرگذار بر امنیت شهروندی در شهر رشت». پژوهش‌های انتظام اجتماعی، سال چهارم، شماره دوم.
- رضویان، محمدتقی؛ آقایی، پرویز (1393). «بررسی و ارزیابی احساس امنیت اجتماعی در محله». فصلنامه جغرافیایی چشم‌انداز برنامه‌ریزی زاگرس.
- شریعتی مزینانی، سعید (1381). «بررسی احساس امنیت عمومی در استان خراسان». معاونت فرهنگی و اجتماعی استانداری خراسان.
- شایگان، فریبا (1392). «دینداری و احساس امنیت (مورد مطالعه: دانش‌آموزان دختر شهر تهران)». نشریه برنامه‌ریزی رفاه و توسعه اجتماعی، شماره پانزدهم، صص 179-208.
- عبدالمحمدی، امیر؛ نوابخش، مهرداد؛ حقیقتیان، منصور؛ رضوی، محمد (1395). «بررسی عوامل اجتماعی و فرهنگی مؤثر بر احساس امنیت اجتماعی با تأکید بر ابعاد دینداری». پژوهشنامه نظم و امنیت انتظامی، شماره سی و ششم، دوره چهارم، (زمستان 1395)، صص 97-120.
- قاسم‌زاده، بهنام؛ فتح بقالی، عاطفه؛ رمضان‌مقدم، یاسمن (1394). «عوامل مؤثر در احساس امنیت اجتماعی زنان در فضاهای عمومی شهری». فصلنامه شورای راهبردی مطالعات زنان. سال هجدهم، شماره شصت و چهارم، صص 97-136.
- قربانی، مجتبی؛ قربانی، مرتضی؛ قربانی، علیرضا؛ قربانی، فاطمه (1394). «بررسی و تحلیل مشکلات مؤثر بر مشارکت زنان در فعالیت‌های ورزشی». مجموعه مقالات اولین همایش ملی ورزش برای همه، ص 91.
- صفاری، زهرا (1394). «بررسی و تحلیل مشکلات مؤثر بر مشارکت زنان در فعالیت‌های ورزشی». مجموعه مقالات اولین همایش ملی ورزش برای همه، ص 136.

- ... (1378). «گزیده مقالات سیاسی و امنیتی». (جلد اول)، مجموعه مقالات، پژوهشکده مطالعات راهبردی.
- گروسی، سعیده (1386). «بررسی رابطه میان اعتماد اجتماعی و احساس امنیت». فصلنامه دانش انتظامی، سال نهم، شماره دوم.
- گلی، علی (1390). «زنان و امنیت در فضاهای عمومی شهری». نشریه جامعه‌شناسی تاریخی، دوره دوم، شماره سوم، (پاییز 1390).
- ماندل، رابرت (1379). «چهره متغیر امنیت ملی». انتشارات پژوهشکده مطالعات راهبردی.
- مدیری، آتوسا (1385). «جرم، خشونت و احساس امنیت در فضاهای عمومی شهر». فصلنامه علمی پژوهشی رفاه اجتماعی، سال ششم، شماره بیست و دوم.
- موحد، مجید؛ همت، صغری (1392). «مطالعه عوامل فرهنگی و اجتماعی مرتبط با احساس امنیت اجتماعی زنان». فصلنامه زن و جامعه، سال چهارم، شماره دوم.
- نوروزی، فیض‌الله؛ فولادی‌سپهر، سارا (1388). «بررسی احساس امنیت اجتماعی زنان 15-29 ساله شهر تهران و عوامل اجتماعی مؤثر بر آن». نشریه راهبرد، شماره پنجاه و سوم، سال هجدهم، (زمستان 1388).
- نویدنیا، منیژه (1383). «گفتمانی پیرامون امنیت اجتماعی». فصلنامه مطالعات امنیت اجتماعی، شماره چهارم، (زمستان 1383).
- Dias, L. et al. (2007). "urban security and spatial behavior, syntactic and perceptual analysis of the central area of Porto Alegre". 6th international Space Syntax Symposium. Istanbul
- Grove, K. (2009). Rethinking the nature of urban environmental politics: Security,
- subjectivity, and the non-human». Geoforum, 40(2), (2009).
- Martin V. (2006). "Women and safety, Violence Against Women", Vol. 34
- Sreetheran. M, & et al. (2015). "A socio-ecological exploration of fear of crime in urban green spaces? A systematic review", Urban Forestry & Urban Greening Journal, Vol13, N 1.